Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
DEAN SPIELMANN
esitatud 18. detsembril 2025 [1]

Liidetud kohtuasjad C-424/24 ja C-425/24

ZD
versus
Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),
Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI),
Procura federale presso la Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),
Collegio di garanzia dello sport presso il Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI),
Corte federale d'appello presso la Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC) (C-424/24)
ja
MI
versus
Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),
Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI) (C-425/24)

(eelotsusetaotlused, mille on esitanud Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia))

Eelotsusetaotlus – Spordikohtu määratud distsiplinaarkaristus – Jalgpalliklubi juhatuse liikmena või peadirektorina töötamise ajutine keeld – Riigisisesed õigusnormid, mis välistavad halduskohtu tühistamisõiguse, lubades ainult kahju hüvitamist – ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik – Tõhus kohtulik kaitse – ELTL artiklid 45 ja 56 – Töötajate vaba liikumine ja teenuste osutamise vabadus

Sissejuhatus

1. Haagi Rahvusvahelise Õiguse Akadeemias rahvusvahelise eraõiguse üldkursuses selgitab professor François Rigaux, et spordialases õiguskorras toob spordiasutuste tegelik monopol nende kehtestatud reeglitega liitumisel sisse sunnielemendi, mis annab nendele reeglitele õigusliku jõu. Nende isikute olukord, kes on otsustanud neid reegleid järgida, on tema arvates seega võrreldav „planeetidevahelise reisija" olukorraga, kuna „Kuul või Marsil maandumiseks peab ta alluma raskusjõu- või temperatuuritingimustele ning rahuldama oma hapnikuvajadust sobiva varustuse abil" [2].

[1] Algkeel: prantsuse.

[2] Rigaux, F., „Les situations juridiques individuelles dans un système de relativité générale. Cours général de droit international privé", *Recueil des cours de l'Académie de La Haye en ligne*, Brill, Nijhoff, 213. kd, 1989, lk 67.

2. Nende „spordireeglite“ õiguslik laad tähendab, et organil või organitel, kellel on *de facto* monopol, on õigus karistada nende reeglite rikkumise eest peamiselt distsiplinaarkaristustega. See spordialase õiguskorra eripära on käesoleva kohtuasja keskmes.

3. Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) küsib oma eelotsusetaotlustes Euroopa Kohtult, kas liidu õigusega on kooskõlas teatavad õigusnormid, mis reguleerivad Itaalias karistuste määramise pädevuse teostamist, mis on spordiühingutel nende pädevusse kuuluvate isikute suhtes.

4. Eelkõige palutakse Euroopa Kohtul otsustada, kas kohtulik kontroll, mille abil saab distsiplinaarkaristustega karistatud isikutele ainult tekitatud kahju hüvitada, on kooskõlas ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus sätestatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

5. Käesolevate kohtuasjade puhul on asjakohased ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ning ELTL artiklid 45, 56, 101 ja 102.

Itaalia õigus

Põhiseadus

6. Itaalia põhiseaduse (Costituzione della Repubblica Italiana) (edaspidi „põhiseadus“)[3] artiklis 2 on sätestatud:

„Vabariik tunnustab ja tagab inimese puutumatud õigused nii üksikisikuna kui ka sotsiaalsete rühmade liikmena, kus ta ennast teostab, ning nõuab poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete solidaarsuskohustuste täitmist, millest ei tohi erandeid teha.“

7. Põhiseaduse artikli 18 esimeses lõigus on sätestatud:

„Kodanikel on õigus vabalt ja ilma loata ühineda eesmärkidel, mis ei ole üksikisikutele karistusseadusega keelatud.“

8. Põhiseaduse artikli 24 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Igaühel on õigus pöörduda oma õiguste ja õiguspäraste huvide kaitseks kohtusse.“

9. Põhiseaduse artikli 103 esimeses lõigus on sätestatud:

„Riiginõukogu ja muud haldusõigusorganid on pädevad tagama õiguspäraste huvide kaitse ametiasutuse vastu ning seaduses määratletud valdkondades ka subjektiivseid õigusi.“

[3] *GURI* nr 298, 27.12.1947.

10. Itaalia põhiseaduse artiklis 113 on sätestatud:

„Alati on lubatud õiguste ja õiguspäraste huvide kohtulik kaitse avaliku halduse aktide vastu üld- või halduskohtutes.

Sellist kohtulikku kaitset ei saa välistada ega piirata konkreetsete õiguskaitsevahendite või kindlaksmääratud aktide kategooriatega.

Seadusega määratakse kindlaks kohtuorganid, kes võivad avaliku halduse akte tühistada seaduses endas ette nähtud juhtudel ja tagajärgedega.“

Halduskohtumenetluse seadustik

11. 2. juuli 2010. aasta seadusandliku dekreediga nr 104 (decreto legislativo n° 104)[4] heaks kiidetud halduskohtumenetluse seadustiku (codice del processo amministrativo) artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Halduskohus tagab põhiseaduse ja Euroopa õiguse põhimõtete kohase täieliku ja tõhusa kaitse.“

12. Selle seadustiku artikli 30 lõikes 6 on ette nähtud:

„Halduskohtul on ainupädevus menetleda kõiki kahju hüvitamise nõudeid, mis tulenevad õiguspäraste huvide või tema ainupädevusse kuuluvates valdkondades subjektiivsete õiguste rikkumisest.“

13. Nimetatud seadustiku artikkel 133 sisaldab muu hulgas lõiget 1, milles on sätestatud:

„Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on halduskohtu ainupädevuses:

[…]

z) vaidlused, mille ese on Comitato olimpico nazionale italiano (Itaalia Riiklik Olümpiakomitee (CONI)) või spordialaliitude aktid, mis ei ole reserveeritud spordikohtutele, välja arvatud äriühingute, ühenduste ja sportlaste vaheliste varasuhete vaidlused.“

Seadus nr 280/2003

14. 19. augusti 2003. aasta dekreetseadus nr 220 kiireloomuliste sätete kohta spordivaidluste valdkonnas (decreto-legge n° 220 recante disposizioni urgenti in materia di giustizia sportiva)[5] muudeti seaduseks 17. oktoobri 2003. aasta seadusega nr 280, millega muudetakse muudetud redaktsioonis dekreetseadus nr 220 kiireloomuliste sätete kohta spordivaidluste valdkonnas seaduseks (legge n° 280, conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge n° 220, recante disposizioni urgenti in materia di giustizia sportiva)[6] (edaspidi „seadus nr 280/2003“).

4 *GURI* nr 156, 7.7.2010, lk 1.

5 *GURI* nr 192, 20.8.2003, lk 4.

6 *GURI* nr 243, 18.10.2003, lk 4.

15. Seaduse nr 280/2003 artiklid 1–3 on sõnastatud järgmiselt:

„Artikkel 1 – Üldpõhimõtted

1. Vabariik tunnustab ja soodustab riigi spordiõiguse autonoomiat kui Rahvusvahelise Olümpiakomitee rahvusvahelise spordiõiguse väljendust.

2. Spordiõiguse ja Vabariigi õiguse vahelisi suhteid reguleeritakse autonoomia põhimõttel, välja arvatud juhul, kui […] spordiõigusega seotud subjektiivsed olukorrad on Vabariigi õiguskorra seisukohast asjakohased.

Artikkel 2 – Spordikorralduse autonoomia

1. Artiklis 1 sätestatud põhimõtete kohaselt kuulub spordikorraldusse järgmiste küsimuste regulatsioon:

a) riigi spordikorraldust käsitlevate määruste, korraldusnormide ja põhikirjade ning selle suhete järgimine ja kohaldamine, et tagada sporditegevuse nõuetekohane toimumine;

b) distsiplinaarvaldkonda kuuluv tegevus ning vastavate spordialaste distsiplinaarkaristuste määramine ja kohaldamine.

2. Lõikes 1 nimetatud küsimustes on klubid, ühendused, liikmed ja partnerid kohustatud pöörduma [CONI] ja spordialaliitude põhikirjade ja reeglite kohaselt spordivaidlusi lahendavate organite poole […]

[…]

Artikkel 3 – Kohtualluvuse eeskirjad ja üleminekusätted

1. Pärast seda, kui spordikohtuastmed on ammendatud ja ilma et see piiraks üldkohtute pädevust lahendada klubide, ühenduste ja sportlaste vahelisi varasuhete vaidlusi, reguleerib mis tahes muud vaidlust, mille ese on [CONI] või spordialaliitude tegevus ja mille menetlemine ei ole artikli 2 kohaselt reserveeritud spordikohtutele, halduskohtumenetluse seadustik, ilma et see piiraks igal juhul [CONI] ja spordialaliitude põhikirjas ja eeskirjades sätestatud vahekohtuklauslite sätete kohaldamist artikli 2 lõike 2 tähenduses […]

[…]“.

FIGC spordivaidlusi reguleeriv seadustik

16. Õigusnormid, mille alusel põhikohtuasjas vaidlusalused karistused määrati, on Itaalia jalgpalliliidu (FGIC) spordivaidlusi reguleeriv seadustik (codice di giustizia sportiva della Federazione Italiana Giuoco Calcio (FGIC))[7].

17. Selle seadustiku artikli 2 lõike 1 kohaselt kohaldatakse seda nimelt „juhtidele“, kes töötavad spordivaldkonnas, mis on isikute kategooria, mille puhul on selge, et ZD ja MI kuuluvad sellesse.

[7] Heaks kiidetud Giunta Nazionale del CONI (CONI üleriigilise nõukogu) poolt 11. juuni 2019. aasta otsusega nr 258 vastavalt CONI põhikirja (Statuto CONI) artikli 7 lõike 5 punktile l.

18. Nimetatud seadustiku artiklis 4 „Üldsätete kohustuslikkus“ on ette nähtud:

„1. Artiklis 2 osutatud isikud on kohustatud järgima FIGC põhikirja, seadustikku, sisemise korralduse eeskirju ning muid föderatsioonide õigusnorme ning järgima lojaalsuse, korrektsuse ja aususe põhimõtteid kõigis spordiga seotud suhetes.

2. Lõikes 1 sätestatud kohustuste rikkumise korral kohaldatakse artikli 8 lõike 1 punktides a, b, c ja g ning artikli 9 lõike 1 punktides a, b, c, d, f, g ja h sätestatud karistusi.

[…]“.

19. Sama seadustiku artikli 9 lõike 1 punktis f on muude karistuste hulgas viidatud „tähtajalisele diskvalifitseerimisele FIGCs, võimalusega taotleda diskvalifitseerimise laiendamist [Euroopa Jalgpalliliidule (UEFA)]“.

20. FIGC spordivaidlusi reguleeriva seadustiku artikli 31 „Majandus- ja juhtimisalased rikkumised“ lõikes 1 on sätestatud:

„Haldusrikkumiseks loetakse spordikohtute, professionaalsete jalgpalliklubide järelevalvekomisjoni [commissione di vigilanza sulle società di calcio professionistiche] ja teiste föderatsiooni järelevalveorganite ning UEFA ja FIGC litsentse väljastama pädevate asutuste nõutud dokumentide esitamata jätmist, kas või osalist sisulist või kontseptuaalset muutmist või võltsimist või valeandmete või osaliste andmete esitamist või andmete esitamisest kõrvalehoidmist. Haldusrikkumine on ka käitumine, mille eesmärk on igal juhul vältida föderatsiooni juhtimist ja majanduslikke küsimusi käsitlevate sätete kohaldamist, ning föderatsiooni pädevate organite vastavate otsuste täitmata jätmine. Ilma et see piiraks UEFA lubasid käsitlevates õigusnormides või muudes erinormides ette nähtud rangemate karistuste kohaldamist, samuti niisuguste rangemate karistuste kohaldamist, mille võib määrata käesolevas artiklis kirjeldatud muude tegude eest, karistatakse käesolevas lõigus kirjeldatud teod toime pannud ühingut rahatrahviga koos hoiatusega.“

Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

21. ZD ja MI on vastavalt Itaalias asuva professionaalse jalgpalliklubi Juventus F.C. SpA (edaspidi „Juventus“) endine president ja juhatuse liige.

22. Federazione Italiana Giuoco Calcio (Itaalia Jalgpalliliit, edaspidi „FIGC“) on eraõiguslik ühing, mille asukoht on Itaalias. Tema eesmärk on edendada ja reguleerida professionaalset ja amatöörjalgpalli selles liikmesriigis. Liit on Rahvusvahelise Jalgpalliliidu (FIFA) ja Euroopa Jalgpalliliidu (UEFA) liige.

23. Comitato Olimpico Nazionale Italiano (Itaalia Riiklik Olümpiakomitee, edaspidi „CONI“) on aga avalik-õiguslik asutus, mille asukoht on Itaalias. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul vastutab see komitee erinevate Itaalia spordiühingute tegevuse koordineerimise eest.

24. Procura Federale Presso La Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC juures tegutsev jalgpalliföderatsiooni prokuratuur, Itaalia) (edaspidi „föderatsiooni prokuratuur“), mis on distsiplinaarmenetluse läbiviimiseks pädev FIGC organ, esitas 1. aprillil 2022 Tribunale Federale nazionalele (riiklik jalgpalliföderatsiooni kohus FIGC juures, Itaalia) (edaspidi „föderatsiooni

kohus“) kaebuse mitme Itaalia professionaalse jalgpalliklubi, sealhulgas Juventuse vastu, ja mitme nende juhi vastu. Föderatsiooni prokuratuur süüdistab neid eelkõige FIGC spordivaidlusi reguleeriva seadustiku artiklites 4 ja 31 sätestatud lojaalsuse, korrektsuse ja aususe põhimõtete rikkumises. Eelkõige süüdistab ta ZD-d ja MI-d sisuliselt osalemises fiktiivsete kapitalikasumite süsteemi loomisel kokku summas üle 60 miljoni euro, tehes või heaks kiites Juventuse 2020. ja 2021. aasta finantsaruannetes ja bilanssides deklaratsioone, milles on hulk mängijate sporditeenuste müüke ja seega üleminekutehinguid esitatud iseseisvate tehingutena. Föderatsiooni prokuratuuri sõnul oli tegelikult tegemist vahetustehingutega, mille eesmärk oli vältida nende suhtes kohaldatava rahvusvahelise raamatupidamisstandardi kohaldamist ning lõpuks deklareerida tulud ja vara, mis on suuremad kui selles süsteemis osalevate klubide tegelikud tulud ja vara.

25. Föderatsiooni kohus, kes on FIGC organ, kes on pädev määrama distsiplinaarkaristusi, tegi 22. aprilli 2022. aasta otsuse, milles ta mõistis õigeks kõik füüsilised ja juriidilised isikud, keda see kaebus puudutab [8].

26. Föderatsiooni prokuratuur esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Corte Federale d’appello presso la Federazione Italiana Giuoco Calciole (FIGC jalgpalliföderatsiooni apellatsioonikohus, Itaalia) (edaspidi „föderatsiooni apellatsioonikohus“).

27. Föderatsiooni apellatsioonikohus jättis 27. mai 2022. aasta otsusega föderatsiooni kohtu otsuse muutmata [9].

28. Föderatsiooni prokuratuur sai 24. novembril 2022 Tribunale di Torino (Torino esimese astme kohus, Itaalia) juures asuvalt vabariigi prokurörilt koopia dokumentidest, mis on prokuratuuri poolt paralleelselt alustatud kriminaalmenetluse toimikus seoses käesoleva ettepaneku punktis 24 nimetatud kaebuses käsitletud tegudega. Pärast nende dokumentide saamist leidis föderatsiooni prokuratuur, et need õigustavad osalise teistmisavalduse esitamist föderatsiooni apellatsioonikohtule.

29. Föderatsiooni apellatsioonikohus tegi 2023. aasta jaanuaris otsuse, millega ta rahuldas föderatsiooni prokuratuuri teistmisavalduse [10]. Selle otsusega määras ta ZD-le ja MI-le distsiplinaarkaristuse, mis seisnes keelus tegutseda FIGC-s 24 kuu jooksul, ning esitas taotluse laiendada seda keeldu UEFA-le ja FIFA-le. Seda keeldu, mis hõlmab praktikas igasugust kutsetegevust FIGC pädevusse kuuluvas valdkonnas, nimelt professionaalses või harrastusjalgpallis Itaalias, laiendas FIFA distsiplinaarkomisjon hiljem ülemaailmsele tasandile.

30. ZD ja MI vaidlustasid selle otsuse eelkõige Collegio di Garanzia della Sport presso il Comitato Olimpico Nazionale Italianos (CONI spordigarantiinõukogu, Itaalia) (edaspidi „spordigarantiinõukogu“), mis on spordivaidlusi lahendav kõrgeim kohus.

31. Spordigarantiinõukogu jättis 8. mai 2023. aasta otsusega ZD ja MI kaebuse rahuldamata, kuid rahuldas teiste isikute kaebused ja saatis kaebuse tagasi föderatsiooni apellatsioonikohtule, et viimane saaks määratavad distsiplinaarkaristused lõplikult kindlaks määrata [11].

8 Otsus nr 0128/TFNSD-2021-222.

9 Otsus nr 0089/CFA-2021-2022.

10 20. jaanuaril 2023 tehtud ja 30. jaanuaril 2023 esitatud otsus nr 0063/CFA2022-2023.

11 Otsus nr 40/2023.

32. Eespool nimetatud kriminaalmenetluses tehti 25. mail 2023 kriminaalmenetluse lõpetamise määrus.

33. Seejärel esitasid ZD ja MI neid puudutavas osas föderatsiooni apellatsioonikohtu ja spordigarantiinõukogu järjestikku tehtud otsuste peale kaebuse Tribunale amministrativo regionale per il Laziole (Lazio maakonna halduskohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.

34. Eelotsusetaotluses märgib see kohus esiteks, et ZD ja MI paluvad oma vastavates kaebustes esimese võimalusena peatada ja tühistada föderatsiooni apellatsioonikohtu määratud distsiplinaarkaristus ning ainult teise võimalusena hüvitada neile tekitatud kahju. Siiski on ta vastavalt kohaldatavatele Itaalia õigusnormidele, nagu neid on tõlgendanud Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), kohustatud jätma need kaks kaebust „pädevuse puudumise tõttu vastuvõetamatutena“ läbi vaatamata osas, milles nendega taotletakse distsiplinaarkaristuste tühistamist.

35. Nimelt leidis Corte costituzionale (Itaalia konstitutsioonikohus) 7. veebruari 2011. aasta [12] ja 17. aprilli 2019. aasta [13] kohtuotsuses sisuliselt, et seaduse nr 280/2003 artikleid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et need annavad „spordivaidlusi lahendavatele organitele“, mille hulgas on ka föderatsiooni kohus, föderatsiooni apellatsioonikohus ja spordigarantiinõukogu, ainupädevuse vaadata läbi taotlusi peatada ja tühistada distsiplinaarkaristused, mis on määratud juriidilistele või füüsilistele isikutele, kes on Itaalia erinevate spordiühingute liikmed või partnerid. Halduskohus on halduskohtumenetluse seadustiku artikli 133 lõike 1 punkti z alusel ainupädev lahendama vaidlusi, mille ese on CONI ja Itaalia spordiühingute tegevus, mis ei ole reserveeritud „spordikohtutele“. Nende vaidluste hulka kuuluvad kaebused, millega isikud, kellele on määratud distsiplinaarkaristused, paluvad pärast seda, kui „spordikohtuastmed on ammendatud“, tal täiendavalt kontrollida nende karistuste õiguspärasust, et saada nende „subjektiivse õigusliku seisundi“ ning nende „õiguste ja õiguspäraste huvide kaitse“ „õiguskaitse võrdväärse kohtu kaudu“. Selline kaitse võib seisneda üksnes neile isikutele tekitatud kahju rahalises hüvitamises.

36. Nagu samadest kohtuotsustest nähtub, tugineb Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) seaduse nr 280/2003 ja haldusmenetluse seadustiku asjaomaste sätete tõlgendamisel tõdemusele, et need sätted on „mõistliku kaalumise“ tulemus, mille on Itaalia seadusandja seaduse nr 280/2003 artiklis 1 teinud ühelt poolt põhiseaduse artiklites 24, 103 ja 113 sätestatud tõhusa ja täieliku kohtuliku kaitse põhimõtte ja teiselt poolt vajaduse vahel tagada selle põhiseaduse artiklitega 2 ja 18 kaitstud spordikorralduse autonoomia. Asjaomaste isikute kohtulik kaitse on seega tõhusalt tagatud „spordivaidluste lahendamise menetluse“ abil, mis kujutab endast „ühinguvaidluste lahendamise menetluse“ erilist väljendust seoses selliste õiguslike olukordadega nagu need, mis tulenevad distsiplinaarkaristuste määramisest ja mis on asjakohased „valdkondliku õiguskorra“ jaoks, milleks on „spordikord“, kuid mitte „üldise õiguskorra“ jaoks. Samal ajal tagavad nende isikute „subjektiivse õigusliku olukorra“ tõhusa kohtuliku kaitse seoses „üldise õiguskorraga“ jätkuvalt halduskohtud.

37. Teiseks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tal on vaja paluda Euroopa Kohtult selgitust liidu õiguse tõlgendamise kohta, et ta saaks teha otsuse nii ZD ja MI esitatud kaebuste vastuvõetavuse kui ka nende kaebuste põhjendatuse kohta.

38. Kolmandaks ja viimaseks märgib ta sisuliselt, et ta kahtleb seaduse nr 280/2003 kooskõlas liidu õigusega.

[12] Kohtuotsus nr 49/2011 (*GURI* nr 8, 16.2.2011, IT:COST:2011:49).

[13] Kohtuotsus nr 160/2019 (*GURI* nr 27, 3.7.2019, IT:COST:2019:160).

39. Neil asjaoludel otsustaski Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus) kohtuasjas C-424/24 menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas liidu õigust ning konkreetselt ELL artikleid 6 ja 19 tuleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta[14] artiklist 47 ja [Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni[15]] EIÕK artiklist 6 lähtudes ning seoses tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui liikmesriigi selline riigisisene õigusnorm nagu seaduse nr 280/2003 […] artikkel 2 niisugusena, nagu on tõlgendatud [liikmesriigi] kohtupraktikas, välistab siis, kui riigi spordivaidlusi arutavad instantsid on ammendatud, kohtuliku kaitse, mis näeks ette, et liikmesriigi kohtul (käsitletaval juhul halduskohtul) on pädevus tühistada spordialased distsiplinaarkaristused ja nende tulevased tagajärjed ning peatada esialgse õiguskaitse korras nende karistuste toime, piirates seega liikmesriigi kohtu pädevust nii, et ta saab tagada ainult kaitse kahjule vastava hüvitise näol, kui ilmneb, et distsiplinaarpädevust kasutati konkreetsel juhul õigusvastaselt?

2. Kas liidu õigust ning konkreetselt ELL artikleid 6 ja 19 tuleb [harta] artiklitest 47, 48 ja 49 ning EIÕK artiklitest 6 ja 7 lähtudes tõlgendada nii, et seaduslikkuse, täpsuse ja õigusselguse põhimõtte ning õiglase kohtuliku arutamise põhimõtte järgimise tagamise huvides välistavad need selle, et selline riigisisene õigusnorm nagu seaduse nr 280/2003 […] artikkel 2 – niisugusena, nagu on tõlgendatud [liikmesriigi] kohtupraktikas –, millega on riigisiseses õiguses kehtestatud ja Itaalia kohtupraktikas tõlgendatud spordikorralduse autonoomia põhimõtte kohaselt sporti korraldavatel organitel lubatud määrata spordijuhile distsiplinaarkaristus, millega keelatakse kutsetegevusega tegelemine niisuguse spordiföderatsiooni korraldust käsitleva sätte (spordivaidlusi reguleeriva seadustiku artikli 4 lõige 1) rikkumise tulemusena, milles on sätestatud üldise ja ebamääraselt sõnastatud tingimusega, et kõik liikmed ja juhid on kohustatud peale põhikirja ja muude föderatsiooni õigusnormide järgima lojaalsuse, korrektsuse ja aususe põhimõtet?

3. Kas liidu õigust ning konkreetselt ELTL artikleid 45, 49, 56, 101 ja 102 ning [harta] artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui niisugune riigisisene õigusnorm nagu seaduse nr 280/2003 […] artikkel 2 võimaldab spordiorganitel määrata distsiplinaarkaristuse, mille tulemusena on rahvusvahelise tasandi spordiühingu juhil keelatud tegeleda kutsetegevusega 24 kuu jooksul riigisisesel ja riigiülesel tasandil?“

40. Samadel asjaoludel nagu kohtuasjas C-425/24 otsustas Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule sisuliselt samad eelotsuse küsimused.

41. Kirjalikud seisukohad esitasid ZD, MI, CONI, FIGC, Itaalia ja Portugali valitsus ning Euroopa Komisjon.

42. ZD, MI, CONI, FIGC, Itaalia valitsus ja komisjon esitasid oma seisukohad 17. septembri 2025. aasta kohtuistungil.

14 Edaspidi „harta“.

15 Allkirjastatud Roomas 4. novembril 1950 (edaspidi „EIÕK“).

Õiguslik analüüs

43. Euroopa Kohtu palvel käsitleb käesolev ettepanek ainult esimest ja kolmandat eelotsuse küsimust. Käsitlen kõigepealt kolmandat ja seejärel esimest küsimust.

Kolmas küsimus

44. Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artikleid 45, 56, 101 ja 102[16] tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui sellised riigisisesed õigusnormid, nagu on kõne all käesolevas asjas, lubavad spordiorganitel määrata spordiklubi juhile distsiplinaarkaristuse, mille tagajärjel on tal 24 kuu jooksul keelatud tegeleda oma kutsetegevusega riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil.

Vastuvõetavus

45. Komisjon ja Itaalia valitsus seavad selle küsimuse vastuvõetavuse kahtluse alla[17], leides sisuliselt, et nendes taotlustes ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitanud seost, mille ta on tuvastanud nende liidu õigusnormide, mille tõlgendamist taotletakse, ja põhikohtuasjades kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel.

46. Komisjoni arvates ei ole põhikohtuasjad piiriülest laadi. Tema sõnul on kõik nende kohtuasjade asjaolud Itaaliasisesed, nimelt distsiplinaarkaristuste osas, mis määrati Itaalia juhtidele, kes olid seotud töösuhtega Itaalia jalgpalliklubiga ja kes ei ole kasutanud vabalt liikumise õigust. Need distsiplinaarkaristused seisnevad nimelt „24 kuuks kehtestatud FIGC-s tegutsemise ajutises keelus, *taotlusega laiendada seda keeldu UEFA-le ja FIFA-le*“. Asjaomaste juhtide vaba liikumise takistus tekkis komisjoni arvates konkreetselt alles siis, kui UEFA või FIFA rahuldas FIGC esitatud taotluse laiendada nende karistuste geograafilist ulatust Euroopale või kogu maailmale.

47. Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohus on juba nõustunud vastama küsimustele, mis esitati talle asjas, kus asjaomasel riigisisesel õigusnormil võis selle eseme või laadi enda tõttu *olla* piiriülene mõju[18]. Nii on see vaidlusaluse Itaalia õigusnormi puhul, mis näeb nende õigusnormide järgimise tagamiseks kehtestatud karistuste hulgas ette mõned karistused, mida võib siduda taotlusega laiendada neid UEFA ja FIFA raames.

48. Teen seega Euroopa Kohtule ettepaneku see vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

Sisulised küsimused

49. Kõigepealt tuleb märkida, et selle küsimuse esemeks olevad riigisisesed õigusnormid, mis kuuluvad FIGC spordivaidlusi reguleeriva seadustiku kohaldamisalasse, reguleerivad FIGC karistuste määramise teatavaid aspekte. Selle eraõigusliku ühenduse, st FIGC poolt välja antud

[16] Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab ka ELTL artiklile 49, mis käsitleb asutamisvabadust. Euroopa Kohus peaks selle küsimuse siiski ümber sõnastama, ilma seda sätet sisse jätmata, kuna juhtivad ametikohad jalgpalliklubis ei kuulu oma eripära tõttu minu arvates tegevusalade hulka, millel saaks tegutseda püsivalt ja pidevalt sihtliikmesriigis asuvast tegevuskohast. Vt 7. september 2022. aasta kohtuotsus Cilevičs jt (C-391/20, EU:C:2022:638, punkt 54).

[17] Kuigi komisjoni kirjalikes seisukohtades paistab, et see vastuvõetamatuse vastuväide on seotud esimese eelotsuse küsimusega, märkis komisjon kohtuistungil, et see vastuväide on tegelikult esitatud kolmanda küsimuse vastu.

[18] Vt näiteks 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus Citroën Belux (C-265/12, EU:C:2013:498, punktid 32 ja 33).

seadustiku on CONI heaks kiitnud. Nimelt peab viimati nimetatud organ, mis on avalik-õiguslik, hindama selle vastavust seadusele, Itaalia Riikliku Olümpiakomitee (CONI) põhikirjale (Statuto Comitato Olimpico Nazionale Italiano)[19], üldpõhimõtetele ning CONI üleriigilise nõukogu kehtestatud suunistele ja kriteeriumidele[20].

50. Seejärel on vaja analüüsida küsimusi, mis puudutavad nende sätete kooskõla esiteks konkurentsieeskirjadega (ELTL artiklid 101 ja 102) ning teiseks töötajate ja teenuste vaba liikumist käsitlevate eeskirjadega (ELTL artiklid 45 ja 56). Näib siiski asjakohane teha sissejuhatav märkus.

51. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt reguleerib sporti liidu õigus, kui see kujutab endast majandustegevust. Nagu Euroopa Kohus on hiljuti märkinud, tuleb üksnes teatud spetsiifilisi reegleid, mis ühelt poolt on vastu võetud ainult mittemajanduslikel põhjustel ja mis teiselt poolt puudutavad vaid sporti kui sellist huvitavaid küsimusi, pidada majandustegevusest väljaspool olevaks[21]. On selge, et sellised kutselise spordiklubi majandustegevust puudutavad eeskirjad, nagu on kõne all käesolevas asjas, ei kuulu sellesse kategooriasse ega jää seega liidu õiguse kohaldamisalast välja.

52. ELTL artiklit 101 arvestades näib eelotsusetaotluse esitanud kohtul olevat kahtlusi küsimuses, kas jalgpallivõistlusi korraldavate eraõiguslike ühingute otsused, nagu kõnealuse karistuse määramise otsus, tuleb kvalifitseerida „ettevõtjate ühenduste otsusteks“ ja kas need kuuluvad seega selles sättes ette nähtud keelu kohaldamisalasse.

53. Sellega seoses on oluline meenutada, et keelu kohaldamisalasse kuulumiseks peavad ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus samal ajal tõenäoliselt mõjutama liikmesriikidevahelist kaubandust ning nende „eesmärgiks või tagajärjeks“ peab olema takistada, piirata või kahjustada konkurentsi siseturu piires[22]. ELTL artikli 101 rikkumise saab seega tuvastada üksnes siis, kui need kaks tingimust on täidetud.

54. Isegi kui eeldada, et kõnealused riigisisesed õigusnormid kujutavad endast „ettevõtjate ühenduse otsust“, ei nähtu toimikust kuidagi, et nendest õigusnormidest ja karistustest, mida need võimaldavad määrata, võiksid tuleneda eesmärgil või tagajärjel põhinevad konkurentsipiirangud.

55. Need õigusnormid puudutavad nimelt distsiplinaarkaristuste määramist sellistele füüsilistele isikutele nagu jalgpalliklubide juhid. Ükski toimiku dokument ei anna alust arvata, et nende karistuste määramine võiks kaudselt kindlaks määrata selle jalgpalliklubi madalamale tasemele langemise, kus töötasid juhid, keda karistati. Seda arvestades ei saa järeldada, et need õigusnormid võivad kahjustada ettevõtjatevahelist konkurentsi.

[19] Muudetud CONI üleriigilise nõukogu (Consiglio Nazionale) 21. novembri 2023. aasta otsusega nr 1745, mis kiideti heaks ministrite nõukogu esimehe (Presidente del Consiglio dei Ministri) dekreediga 20. detsembril 2023.

[20] Vt CONI põhikirja artikli 7 lõike 5 punkt l.

[21] Vt 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus European Superleague Company (C-333/21, edaspidi „kohtuotsus European Superleague“, EU:C:2023:1011, punkt 84). Nii on see eelkõige selliste juhtumite puhul, mis puudutavad välismaiste mängijate väljajätmist nende võistkondade koosseisust, kes osalevad oma riigi esindusvõistkondade vahelistel võistlustel, või selliste klassifitseerimiskriteeriumide kindlaksmääramist, mida kasutatakse võistlustel individuaalselt osalevate sportlaste valimiseks.

[22] Vt 6. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Coty Germany (C-230/16, EU:C:2017:941, punkt 22).

56. ELTL artikli 102 kohaselt on keelatud ühe või mitme ettevõtja poolt oma turgu valitseva seisundi kuritarvitamine, kui see võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Selle eesmärk on vältida konkurentsi kahjustamist üldist huvi ning üksikettevõtjate ja tarbijate huve kahjustaval viisil, karistades turgu valitsevas seisundis ettevõtjaid sellise tegevuse eest, mis piirab saavutustel põhinevat konkurentsi ja võib seega tekitada tarbijatele otsest või kaudset kahju [23].

57. Käesoleval juhul, isegi kui möönda, et FIGC-d ja CONI-d võib kvalifitseerida „ettevõtjateks“ konkurentsiõiguse tähenduses, ei näe ma, millisel turul on neil turgu valitsev seisund ja nad võiksid seda kuritarvitada, kasutades oma õigust määrata jalgpalliklubide juhtidele karistusi.

58. Järelikult ei tekita asjaolu, et väidetavalt puuduvad läbipaistvad, selged ja täpsed sisulised kriteeriumid, mis reguleeriksid seda karistamispädevust ja millele põhikohtuasja kaebajad viitavad, igal juhul ELTL artikli 102 seisukohast probleeme [24].

59. Minu arvates ei ole ELTL artiklitega 101 ja 102 seega vastuolus sellised riigisisesed õigusnormid nagu käesolevas kohtuasjas.

60. EL toimimise lepingu reeglite kohta, mis käsitlevad vaba liikumist, tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on isikute vaba liikumist käsitlevate EL toimimise lepingu sätete eesmärk hõlbustada igasugust liidu kodanike kutsetegevust kogu liidu piires ning nendega on vastuolus meetmed, mis võivad seada niisuguseid kodanikke ebasoodsamasse olukorda, kui nad soovivad tegeleda majandustegevusega teise liikmesriigi territooriumil. [25]. Järelikult on ELTL artikliga 45 vastuolus igasugune liikmesriigi meede, mis võib liidu kodanikel takistada selle artikliga tagatud põhivabaduse kasutamist või muuta selle vähem atraktiivseks. Sama õiguslik kriteerium kehtib ka ELTL artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabaduse suhtes [26].

61. Märgin sellega seoses, et FIGC spordivaidlusi reguleerivas seadustikus ette nähtud distsiplinaarkaristused, mis on määratud eelkõige Itaalia profijalgpalliklubide juhtidele, võivad takistada neil juhtidel võtta vastu palgalisi tööpakkumisi teistes Euroopa jalgpalliklubides või tegutseda samade klubide suhtes teenuseosutajatena. Sellistes tingimustes ei ole karistatud juhtide vaba liikumise takistamine ELTL artiklite 45 ja 56 tähenduses ilmselt vaieldav.

62. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib selline piirang siiski olla lubatud, kui on tõendatud esiteks, et asjaomaste meetmete võtmine on põhjendatud üldist huvi teeniva õiguspärase eesmärgiga, ja teiseks, et need järgivad proportsionaalsuse põhimõtet [27].

63. Üldist huvi teeniva õiguspärase eesmärgi olemasolu kohta tuleb täpsustada järgmist.

64. Toimikust nähtub, et FIGC spordivaidlusi reguleeriva seadustiku artiklis 4 on sätestatud kohustus järgida kõigis sporditegevusega seotud suhetes lojaalsuse, korrektsuse ja aususe põhimõtteid, vastasel juhul määratakse muu hulgas sama seadustiku artiklis 9 ette nähtud karistused.

65. Esimene neist sätetest puudutab seega tegevust, mis rikub spordivõistlustel ausa osalemise põhimõtet ja järelikult asjaomaste klubide võrdse kohtlemise põhimõtet.

[23] Vt 25. veebruari 2025. aasta kohtuotsus Alphabet jt (C-233/23, EU:C:2025:110, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

[24] Vt kohtuotsus European Superleague (punktid 131–135).

[25] Vt 16. novembri 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Madalmaad (pensionivara ülekandmine) (C-459/22, EU:C:2023:878, punkt 29).

[26] Vt 12. septembri 2013. aasta kohtuotsus Konstantinides (C-475/11, EU:C:2013:542, punkt 44).

[27] Vt 4. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus FIFA (C-650/22, edaspidi „kohtuotsus FIFA“, EU:C:2024:824, punkt 95).

66. Selline tegevus nagu põhikohtuasja hagejate tegevus [28] võimaldab klubil, millesse nad kuuluvad, saada lubamatu majandusliku eelise võrreldes teiste klubidega, kes osalevad samadel võistlustel. Seega kahjustavad need võistlustel osalevate klubide võrdseid tingimusi nendel võistlustel osalemiseks. Kõnealuste riigisiseste õigusnormidega kehtestatud karistusmeetme eesmärk on seega tagada spordivõistluse õiglane ja võrdne toimumine tingimustel, mida ei ole pettusega moonutatud.

67. Mina omalt poolt olen veendunud, et sellisele eesmärgile saab tugineda, et põhjendada kõnealuste õigusnormide vastuvõtmist, seda enam, et Euroopa Kohus on hiljuti tunnistanud, et „spordivõistluste reeglitele vastavuse tagamise eesmärk on üldist huvi teeniv õiguspärane eesmärk, mida spordiühing võib järgida“ [29].

68. Mis puudutab küsimust, kas kõnealused riigisisesed õigusnormid on selle eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohtu praktikas on rõhutatud vajadust, et karistusi määravate asutuste kaalutlusõigust ei kasutataks meelevaldselt. Sellest kohtupraktikast nähtub eelkõige, et sellistel ühingutel nagu FIGC on õigus näha ette spordiõiguse seadustikus sätestatud reeglite rikkumise eest karistuste määramine, kui need reeglid ja karistused, mis on mõeldud nende järgimise tagamiseks, on põhjendatud üldist huvi teeniva õiguspärase eesmärgiga. Euroopa Kohtu hinnangul on sellised karistused siiski lubatud üksnes tingimusel, et nende kindlaksmääramine toimub *läbipaistvate, objektiivsete, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide alusel*. Viimati nimetatud nõue eeldab eelkõige, et karistuste suuruse ja kestuse kindlaksmääramisel võetakse arvesse *iga juhtumi konkreetseid asjaolusid*. Lisaks peab nende kriteeriumide üle saama teostada *tõhusat kohtulikku kontrolli* [30].

69. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas kõnealused õigusnormid on sobivad, et tagada spordivõistluse õiglane ja võrdsetel alustel toimumine, ja kas need ei lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik.

70. Pean siiski vajalikuks rõhutada, et FIGC spordivaidlusi reguleeriva seadustiku artikleid 12–18, mis asuvad selle seadustiku II jaos „Karistuste kohaldamine“, võib pidada selliseks, mis piiritlevad kõnealust karistuste määramise pädevust viisil, mis on kooskõlas eespool viidatud kohtupraktika nõuetega.

71. Eeltoodut arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata kolmandale küsimusele, et ELTL artikleid 45 ja 56 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui niisugused riigisisesed õigusnormid nagu käesolevas asjas lubavad spordiorganitel määrata spordiklubi juhile distsiplinaarkaristuse, mille tagajärjel on tal 24 kuu jooksul keelatud tegeleda oma kutsetegevusega riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, tingimusel et need õigusnormid ja karistused, mille eesmärk on tagada nende õigusnormide järgimine, on põhjendatud üldist huvi teeniva õiguspärase eesmärgiga ning et nende karistuste kindlaksmääramine on reguleeritud läbipaistvate, objektiivsete, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumidega. Niisugused riigisisesed õigusnormid ei ole vastuolus ka ELTL artiklitega 101 ja 102.

[28] Vt käesoleva ettepaneku punkt 24.

[29] Vt kohtuotsus FIFA (punktid 100 ja 101).

[30] Vt kohtuotsused European Superleague (punktid 257) ja FIFA (punkt 111).

Esimene küsimus

72. Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELL artiklit 19 tuleb harta artiklit 47[31] arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis piiravad selliste distsiplinaarkaristuste kohtulikku kontrolli, nagu on kõne all põhikohtuasjas, liikmesriigi asutuste poolt, kes vastavad liidu õiguse tähenduses „kohtu“ staatuse nõuetele, täiendava kontrolliga, mis võib õigusvastasuse korral kaasa tuua üksnes rahalise hüvitise väljamõistmise isikutele, kellele need distsiplinaarkaristused määrati, välistades seega pädeva kohtu võimaluse sellised distsiplinaarkaristused tühistada ja kohaldada vajaduse korral asjaomaste isikute suhtes ajutisi meetmeid.

Vastuvõetavus

73. Itaalia valitsus väidab, et see küsimus on vastuvõetamatu, sest riigi spordikohtute tehtud otsustega kehtestatud keelu mõju on peatselt lõppenud. Täpsemalt tuletab see valitsus meelde ühelt poolt, et põhikohtuasja hagejatele kehtestati keeld 24 kuuks, ja teiselt poolt, et selle karistuse määras föderatsiooni apellatsioonikohus 20. jaanuari 2023. aasta otsusega, mis oli vahetult täitmisele pööratav. Sellest tuleneb väidetavalt, et vaidlusalune keeld lõppes 20. jaanuaril 2025, millal eelotsust ei ole veel tõenäoliselt tehtud. Seega ei oleks keelu tühistamist põhikohtuasja kaebajatele enam tegelikult tarvis, sest tagajärjed, mida nad tahtsid tühistamiskaebusega kaotada, oleksid juba lõppenud.

74. On küll tõsi, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei õigusta eelotsusetaotlust mitte nõuandvate arvamuste andmine üldiste või hüpoteetiliste küsimuste kohta, vaid asjaolu, et see on vaidluse tõhusaks lahendamiseks olemuslikult vajalik. Nii on Euroopa Kohus otsustanud, et kui selgub, et põhikohtuasja hagejatel ei ole tegelikult enam huvi nõuda asjaomaste otsuste tühistamist, ei ole eelotsuse küsimused eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olevate vaidluste lahendamiseks enam asjakohased ja Euroopa Kohus peaks tuvastama, et kohtulahendi tegemise vajadus on ära langenud[32].

75. Ma arvan siiski, et käesoleval juhul ei ole see nii. Märgin pealegi, et kohtuistungil täpsustasid põhikohtuasja kaebajad, et vaidlusaluse otsuse võimalik tühistamine eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt võimaldaks kaitsta nende mittevaralist huvi, kustutades või minimeerides distsiplinaarkaristuste tagajärgi nende mainele.

Sisulised küsimused

76. Kõigepealt tuleb meenutada, et see küsimus puudutab seaduse nr 280/2003 teatavaid sätteid, milles on sätestatud spordikorralduse ja riigi õiguskorra vahelist suhet reguleerivad aluspõhimõtted.

77. Nende õigusnormidega kehtestatud õigusliku raamistiku, nagu seda on tõlgendatud Itaalia konstitutsioonikohtu praktikas, võib kokku võtta järgmiselt.

[31] ELL artikkel 6 on üldsäte, mis ei ole kõnealuste küsimuste analüüsimiseks tähtis (vt 11. septembri 2025. aasta kohtuotsus Cairo Network jt (C-764/23–C-766/23, edaspidi „kohtuotsus Cairo Network“, EU:C:2025:691, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika)).

[32] Vt eelkõige 22. juuni 2023. aasta kohtuotsus État belge (tagasisaatmisotsusest hilisemad asjaolud) (C-711/21 ja C-712/21, EU:C:2023:503, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

78. Põhiseaduses sätestatud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte ja kaitseõigused on nendes õigusaktides „mõistlikult kaalutud“ koos „spordikorralduse autonoomia“ põhimõttega, mis tuleneb põhiseaduse artiklitest 2 ja 18. See kaalumine väljendub Itaalia spordiühingutes ja CONI-s asutatud kohtuorganite „pädevuse reserveerimises“, mille kohaselt on ainult need organid pädevad tühistama selliseid distsiplinaarkaristusi, nagu on kõne all põhikohtuasjas. Seevastu on pärast spordivaidluste lahendamise kolme astme ammendamist halduskohtutel pädevus mõista asjaomastele isikutele välja rahaline hüvitis juhul, kui need distsiplinaarkaristused on õigusvastased.

79. Itaalia valitsus väidab oma kirjalikes seisukohtades, et see õiguslik raamistik määratleb tema „rahvusliku identiteedi“ põhitunnuse ELL artikli 4 tähenduses. Selle märkuse tõttu on minu arvates vaja meenutada asjakohast kohtupraktikat [33].

– *ELL artikli 4 lõike 2 ja artikli 19 lõike 1 teise lõigu vaheline suhe*

80. ELL artikli 4 lõikes 2 on sätestatud, et liit austab liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mis on omane nende poliitilistele ja põhiseaduslikele põhistruktuuridele.

81. Selle artikli ja ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu vahelise seose tingimused on sõnaselgelt määratletud kohtuotsustes Ungari *vs.* parlament ja nõukogu [34] ning komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) [35].

82. Nendes kohtuotsustes märkis Euroopa Kohus, et ei saa põhjendatult väita, et ELL artiklis 2 ja artikli 19 lõike 1 teises lõigus sätestatud nõuded, mis nii liiduga ühinemise kui ka liidus osalemise tingimustena tulenevad selliste väärtuste ja põhimõtete austamisest nagu õigusriik, tõhus kohtulik kaitse ja kohtusüsteemi sõltumatus, võivad kahjustada liikmesriigi rahvuslikku identiteeti ELL artikli 4 lõike 2 tähenduses. Sellest järeldub, et viimati nimetatud säte, mida tuleb tõlgendada võttes arvesse sama taseme sätteid, eelkõige ELL artikleid 2 ja 19, ei vabasta liikmesriike nende sätetest tulenevate nõuete täitmisest. Seega, isegi kui ELL artikli 4 lõike 2 kohaselt liit austab liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mis on seotud nende põhiliste poliitiliste ja põhiseaduslike struktuuridega, nii et liikmesriikidel on teatav kaalutlusõigus õigusriigi põhimõtete rakendamise tagamiseks, ei tulene sellest mingil juhul, et see tulemuskohustus võib liikmesriigiti erineda. Kuigi liikmesriikidel on erinev rahvuslik identiteet, mida liit austab, järgivad liikmesriigid „õigusriigi“ põhimõtet, mis nende põhiseaduslikele traditsioonidele ühise väärtusena on neile kõigile omane ja mida nad on kohustunud alati austama. Sellest tuleneb, et liikmesriigid on oma põhiseadusliku mudeli valikul kohustatud järgima ELL artiklist 2 ja artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevaid nõudeid, nagu neid on tõlgendanud Euroopa Kohus [36].

83. Lõppkokkuvõttes välistab liidu õiguse esimuse põhimõte sellise tõlgenduse andmise, mis võimaldab liikmesriikidel tugineda riigisisestele õigusnormidele – isegi kui need on põhiseaduse sätted –, et takistada liidu õigusnormide kohaldamist. Kuna Euroopa Kohtu ainupädevuses on anda liidu õiguse lõplik tõlgendus, siis peab ta seda pädevust teostades täpsustama liidu õiguse esimuse põhimõtte ulatust seoses liidu õiguse asjaomaste sätetega, mistõttu ei saa see ulatus

[33] Selle kohtupraktika veel täielikumaks meeldetuletuseks vt minu ettepanek kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (Euroopa Kohtu praktika *ultra vires* kontroll – liidu õiguse esimus) (C-448/23, EU:C:2025:165, punktid 61–69).

[34] 16. veebruari 2022. aasta kohtuotsus (C-156/21, edaspidi „kohtuotsus Ungari *vs.* parlament ja nõukogu“, EU:C:2022:97).

[35] 5. juuni 2023. aasta kohtuotsus (C-204/21, edaspidi „kohtuotsus komisjon *vs.* Poola“, EU:C:2023:442).

[36] Kohtuotsused Ungari *vs.* parlament ja nõukogu (punktid 233 ja 234) ning komisjon *vs.* Poola (punktid 72–74).

sõltuda sellest, missuguse Euroopa Kohtu tõlgendusega vastuolus oleva tõlgenduse on liikmesriigi kohus, nagu Corte costituzionale (konstitutsioonikohus), andnud riigisisese õiguse või liidu õiguse sättele [37].

84. Seega, kuigi ei ole mingit kahtlust, et Itaalia Vabariigil on õigus näha ette sõltumatu kohtusüsteem, et võimaldada riiklikel spordiühingutel kaitsta oma õigusi avaliku võimu ees, ei saa sellise süsteemi normatiivne rakendamine siiski kahjustada õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

85. Enne kui analüüsida küsimust, kas käesoleval juhul on tegemist sellise kahjustamisega, tuleb teha mõned sissejuhatavad märkused selle kaitse sisu kohta, mille annab õigussubjektidele ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik.

– *ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu ulatus*

86. Kohtuotsuses Associação Sindical dos Juízes Portugueses [38], leidis Euroopa Kohus, et liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte, millele on viidatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, on liidu õiguse üldpõhimõte, mida on kinnitatud harta artiklis 47. Selle järelduse põhjal täpsustas Euroopa Kohus esiteks, et viimati nimetatud sätet tuleb ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tõlgendamisel „nõuetekohaselt arvesse võtta“ [39], ja teiseks, et harta artikliga 47 tagatud õigusele tõhusale õiguskaitsevahendile *vastab* liikmesriikidele ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus pandud kohustus näha ette tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks vajalik kaebeõigus liidu õigusega hõlmatud valdkondades [40].

87. Seega on harta artiklit 47 kasutatud selleks, et määratleda ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus sätestatud kohustuse materiaalne sisu kolmes aspektis. Esiteks tähendab see kohustus *organisatsioonilisest* seisukohast, et organid, kes võivad liidu õigust tõlgendada või kohaldada, vastavad „kohtu“ staatusest tulenevatele nõuetele, nagu sõltumatus, erapooletus ja „seaduse alusel moodustatud kohus“ [41]. Teiseks on *menetluslikus plaanis* nende asutuste menetluses olemas erinevad „õiglase kohtuliku arutamisega“ seotud tagatised [42]. Kolmandaks, mis puudutab kohtuliku kontrolli ulatust, siis tuleneb kohtuotsusest Royal Football Club Seraing [43], mis tehti pärast käesolevas kohtuasjas kirjaliku menetluse lõpetamist ja mille üle toimus kohtuistungil elav vaidlus, et harta artikliga 47 tagatud õigus tõhusale õiguskaitsevahendile eeldab, et need organid saavad *tõhusalt kohtulikult kontrollida* akte, meetmeid või käitumist, mis väidetavalt kahjustasid õigussubjekti õigusi või vabadusi. Selles kohtuotsuses määratles Euroopa Kohus ka nõuded, millele see kohtulik kontroll peab vastama, et seda saaks pidada *tõhusaks* [44]. Need nõuded on käesolevale eelotsuse küsimusele vastamisel eriti olulised.

37 Vt kohtuotsus komisjon *vs*. Poola (punktid 77–79).

38 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus (C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 35).

39 Vt 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 143).

40 Vt 20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika (C-896/19, EU:C:2021:311, punkt 45).

41 Vt 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 36); 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Krajowa Rada Sądownictwa (kohtuniku ametisse jäämine) (C-718/21, EU:C:2023:1015, punkt 58) ja 11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt (C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594, punkt 55).

42 Vt eelkõige 28. novembri 2024. aasta kohtuotsus PT (prokuröri ja süüteo toimepanija vaheline karistuskokkulepe) (C-432/22, EU:C:2024:987, punkt 70). Vt selle kohta ka ettepanek, mille ma esitasin hiljuti kohtuasjas Sociedad Civil Catalana (C-523/24, EU:C:2025:889, punktid 112–121).

43 1. augusti 2025. aasta kohtuotsus (C-600/23, edaspidi „kohtuotsus Royal Football Club Seraing“, EU:C:2025:617, punkt 75).

44 Kohtuotsus Royal Football Club Seraing (punkt 86).

88. Tuletan meelde, et kohtuasjas, milles see kohtuotsus tehti, oli tegemist riigisiseste õigusnormidega, mis andsid kolmanda riigi kohtu (spordivahekohus) tehtud vahekohtu otsustele *inter partes* liikmesriigi territooriumil seadusjõu ja sellest tulenevalt tõendusliku jõu vaidluse poolte ja kolmandate isikute vahelistes suhetes. Kuna aga nende otsuste kooskõla liidu õigusega ei kontrollinud eelnevalt kohus, kellel on õigus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, tekkis küsimus, kas sellised riigisisesed õigusnormid on kooskõlas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, arvestades ELTL artiklit 267 ja harta artiklit 47.

89. Põhisisu, mille Euroopa Kohus oma vastuses esitas, on kokku võetud järgmises kolmes punktis [45].

90. ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ei nõua otsest õiguskaitsevahendit, mis võimaldaks isikutel need vahekohtuotsused vaidlustada, tingimusel et riigisiseses õigussüsteemis on asjasse puutuvatel isikutel võimalus taotleda *kaudselt* tõhusat kohtulikku kontrolli nende otsuste üle, tagades seeläbi neile liidu õigusega tagatud õiguste ja vabaduste austamise [46].

91. Selleks et kohtulik kontroll oleks tõhus, ei pea see tingimata hõlmama kõiki õiguslikke ja faktilisi küsimusi, mis on asjakohased nende vaidluste lahendamiseks, mille raames need otsused on tehtud, vaid see võib olla nõuetekohaselt *piiratud*. Igal juhul peab asjaomastel kohtutel olema võimalik kontrollida, kas sellised otsused on kooskõlas põhimõtete ja sätetega, mis on osa *liidu avalikust korrast* ja mis on asjaomases vaidluses asjakohased, nagu töötajate vaba liikumine ja teenuste osutamise vabadus, mis on sätestatud vastavalt ELTL artiklites 45 ja 56 [47].

92. Lisaks, kui need kohtud leiavad, et need otsused on nende põhimõtete ja sätetega vastuolus, peavad nad saama oma pädevuse piires ja vastavalt kohaldatavatele riigisisestele õigusnormidele rakendada ka *kõiki õiguslikke tagajärgi, mis peavad sellise vastuolu tuvastamisega kaasnema* [48]. Eelkõige juhul, kui tegemist on liikumisvabaduste rikkumisega, ei pea nendel kohtutel olema võimalik mitte ainult tuvastada see rikkumine ja mõista välja hüvitis kahju eest, mida see asjaomastele isikutele tekitas, vaid ka *tühistada* otsus, mis sisaldab sellist rikkumist. [49]. Selle õigusega peab tingimata kaasnema õigus kohaldada *ajutisi meetmeid* mis võimaldavad tagada tehtava sisulise lahendi täieliku toime, sealhulgas juhul, kui need samad kohtud esitavad Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse ja peatavad menetluse kuni viimaselt vastuse saamiseni. [50].

93. Vastupidi sellele, mida väitis Itaalia valitsus käesolevates kohtuasjades toimunud kohtuistungil, ei kujuta Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades Cairo Network jt endast erandit viimati nimetatud põhimõtetest.

94. Ma selgitan enda seisukohta. Selle valitsuse sõnul tuleneb kohtuotsusest Cairo Network, et kuigi kohtuliku kontrolli tõhusus eeldab üldiselt, et riigisisesel kohtul on pädevus tühistada kõik liidu õigust rikkudes vastu võetud akti või tegevuse kahjulikud tagajärjed, võib lihtsalt rahalise hüvitise määramine olla põhjendatud, kui – nagu käesolevas asjas – selline tühistamine võib kahjustada avalikku huvi.

[45] Nagu nähtub sellest kohtuotsusest, on see arutluskäik kooskõlas 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsusega International Skating Union *vs.* komisjon (C-124/21 P, EU:C:2023:1012).

[46] Kohtuotsus Royal Football Club Seraing (punktid 76 ja 100).

[47] Kohtuotsus Royal Football Club Seraing (punktid 84 ja 85).

[48] Kohtuotsus Royal Football Club Seraing (punkt 103).

[49] Kohtuotsus Royal Football Club Seraing (punkt 104).

[50] Kohtuotsus Royal Football Club Seraing (punkt 105).

95. Kõnealused distsiplinaarkaristused, mida kohaldati füüsilistele isikutele, on seotud karistuspunktide määramisega selle jalgpalliklubi paremusjärjestusele, mille kaudu need isikud töötasid Itaalia esimese liiga jalgpalli meistrivõistlustel (A-seeria). Kui oleks olnud võimalik paluda liikmesriigi kohtul need karistused tühistada või neid muuta või isegi need ajutiselt peatada, oleks nende meistrivõistluste lõplikku paremusjärjestust puudutav ebakindel olukord kestnud ajavahemiku jooksul, mis ei ole kooskõlas nõudega määrata Euroopa võistlustele kvalifitseeritud rahvusvõistkonnad. Selline olukord kahjustaks ilmselgelt Itaalia jalgpalli meistriliiga järjepidevust.

96. Sellega seoses näib mulle vajalik meenutada järgmist. On küll tõsi, et kohtuotsuses Cairo Network järeldas Euroopa Kohus, et raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutavate aktide peale esitatud kaebuste läbivaatamiseks pädeva riigisisese kohtu pädevuse piiramine rahalise hüvitise väljamõistmisega ei tähenda tingimata, et selle kohtu teostatav kohtulik kontroll ei olnud tõhus [51]. Ent erinevalt käesolevatest kohtuasjadest tehti see kohtuotsus valdkonnas, mida reguleerivad liidu teisesed õigusaktid, eelkõige elektroonilise side direktiiv [52] ja otsus (EL) 2017/899 sagedusala 470–790 MHZ kasutamise kohta liidus. [53].

97. See ei ole tähtsusetu element. Nimelt leidis Euroopa Kohus, et liikmesriikide kohtute võimalus need aktid tühistada võib takistada 700 MHz sagedusala ümberkujundamist, mida nõuab otsus 2017/899, ja kahjustada nii 5G nõuetekohast toimimist liidus [54].

98. Järeldan sellest, et pelgalt rahalise hüvitise väljamõistmise võimaluse ettenägemine, mitte aga õigusvastase akti tühistamise võimalus, on põhjendatud, kui selline tühistamine võib kahjustada mõnda *asjakohaste liidu õigusaktide* eesmärki, mis käesoleval juhul nii ei ole.

– *Ettepanek esimese küsimuse kohta*

99. Sellest tuleneb seega, et selliseid distsiplinaarkaristusi määravaid otsuseid, nagu on kõne all käesolevas asjas, peavad kas või täiendavalt kontrollima organid, kes vastavad „kohtu“ staatuse nõuetele liidu õiguse tähenduses, kusjuures see kontroll peab puudutama nende karistuste kooskõla liidu avaliku korra põhimõtete ja sätetega ning tooma õigusvastasuse korral kaasa nende karistuste tühistamise.

100. Eeltoodut arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata esimesele küsimusele, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis piiravad liidu õiguse tähenduses „kohtute“ teostatavat kontrolli selliste distsiplinaarkaristuste õiguspärasuse üle, nagu on kõne all põhikohtuasjas, täiendava kontrolliga, mis võib õigusvastasuse korral kaasa tuua üksnes rahalise hüvitise väljamõistmise isikutele, kellele need karistused määrati. Nendel kohtutel peab olema võimalik sellised karistused tühistada ja vajaduse korral kohaldada ajutisi meetmeid, mis võimaldavad tagada sisulistes küsimustes tehtava kohtuotsuse täieliku tõhususe [55].

[51] Kohtuotsus Cairo Network (punkt 83).

[52] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT 2002, L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349).

[53] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta otsus (ELT 2017, L 138, lk 131).

[54] Kohtuotsus Cairo Network (punktid 75 ja 78).

[55] Kohtuistungil väitis CONI, et spordikohtute otsuste tühistamine, nagu on ette nähtud CONI spordivaidlusi reguleeriva seadustiku artiklis 63, võimaldab menetluse poolel, kelle nõudmisel on halduskohus tunnistanud distsiplinaarkaristuse õigusvastaseks, saavutada seda, et need organid viivad oma otsused selle viimase kohtu otsusega kooskõlla. Kui eeldada, et see asjaolu on tõendatud, ei ole see minu arvates piisav selleks, et välistada asjaomaste riigisiseste õigusnormide vastuolu ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, arvestades harta artiklit 47.

101. Pean vajalikuks rõhutada asjaolu, et vastus, mille ma soovitan anda, põhineb eeldusel, et Itaalia halduskohtute kontroll on ainus kontroll, mida liidu õiguse tähenduses „kohtud“ teostavad spordiga seotud distsiplinaarkaristuste õiguspärasuse üle. Kui aga üks Itaalia spordivaidlusi lahendav organ, kelle õiguspärasuse kontrolli tõhusust ei ole käesoleval juhul kahtluse alla seatud, vastab kõigile „kohtu“ staatusega seotud nõuetele, ei ole võimalik tuvastada ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu rikkumist [56].

102. Seetõttu näib mulle tarvilik pühendada mõned märkused sellele probleemistikule, mis puudutab Itaalia spordikohtute „kohtu“ staatust.

– *Itaalia spordikohtute „kohtu“ staatus*

103. Alates kohtuotsusest Vaassen-Göbbels [57] väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldab mõiste „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses, et täidetud on teatud tingimused, nagu organi õiguslik alus, alalisus, otsuste kohustuslikkus, selles läbiviidava menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine selle organi poolt ning tema sõltumatus [58].

104. Sõltumatuse nõudel on üks väline ja sisemine aspekt. Viimane on seotud mõistega „erapooletus“ ja selle eesmärk on võrdse distantsi säilitamine menetluse poolte ning huvidega, mis neist igaühel on menetluse eseme vastu [59]. Just Itaalia spordikohtute erapooletust tuleks minu arvates eelotsusetaotluse esitanud kohtul põhjalikult analüüsida.

105. Seega, võttes arvesse põhikohtuasjade konteksti, ei tohiks sellises analüüsis jätta tähelepanuta õiguslikku raamistikku, mis tuleneb kohtuotsusest Ali Riza jt *vs.* Türgi [60], mille tegi Euroopa Inimõiguste Kohus (edaspidi „EIK“) [61].

106. Tuleb meenutada, et kohtuasi, milles see kohtuotsus tehti, sai alguse kaebustest, mis esitati Türgi Jalgpalliliidu (TFF) vahekohtukomiteele otsuste peale, mille tegid vastavalt vaidluste lahendamise komitee (DRC) ja selle föderatsiooni distsiplinaarkomisjon jalgpallurite või jalgpallikohtunike suhtes. Olles märkinud, et vahekohtukomitee liikmed nimetas ametisse TFFi haldusnõukogu (Board of Directors), kelle nimetas täies ulatuses ametisse sama föderatsiooni (Congress) üldkoosolek, ning et haldusnõukogul on oma ametisse nimetamise pädevuse teostamisel ulatuslik kaalutlusruum, analüüsis EIK esiteks kas on olemas piisavad tagatised tagamaks, et vahekohtukomitee liikmed täidavad oma ülesandeid välise surveta, ja teiseks, kas vahekohtukomitee koosnes liikmetest, keda võis pidada nendesse menetlustesse kaasatud kutseorganisatsioonide suhtes sõltumatuks ja erapooletuks [62].

[56] Sellisel juhul saaks äärmisel juhul kontrollida, kas liikmesriigi õigusnormid, mis reguleerivad olemasoleva õiguskaitsevahendi menetlusnorme, vastavad harta artiklile 47 omastele võrdväärsuse ja tõhususe tingimustele. Vt 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Randstad Italia (C-497/20, EU:C:2021:1037), mida ma analüüsisin oma ettepanekus kohtuasjas AW „T“ (C-225/22, EU:C:2025:270, punktid 47–50).

[57] 30. juuni 1966. aasta kohtuotsus (61/65, EU:C:1966:39).

[58] Vt viimati 1. augusti 2025. aasta kohtuotsus Daka jt (C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 ja C-493/23, EU:C:2025:592, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

[59] Vt 21. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Banco de Santander (C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

[60] EIK 28. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Ali Riza jt *vs.* Türgi (CE:ECHR:2020:0128JUD003022610).

[61] Meenutagem, et harta artikli 52 lõikes 3 on täpsustatud, et hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad EIÕKga tagatud õigustele, on samad, mis on neile EIÕKga ette nähtud. Nagu nähtub aga selgitustest harta artikli 47 kohta, vastab selle artikli teine lõik EIÕK artikli 6 lõikele 1. Euroopa Kohus peab seega tagama, et tõlgendusega, mille ta harta artikli 47 teisele lõigule annab, oleks kindlustatud kaitse tasemel, mis ei ole vastuolus EIÕK artikli 6 lõikega 1 – nagu EIK on seda tõlgendanud – tagatud kaitse tasemega (15. juuli 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kohtunike distsiplinaarkord) (C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 165 ja seal viidatud kohtupraktika).

[62] Vt EIK 28. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Ali Riza jt *vs.* Türgi (CE:ECHR:2020:0128JUD003022610, punktid 209 ja 217).

107. Esimese punkti kohta leidis EIK, et vahekohtukomitee liikmed ei olnud kaitstud eelkõige juhatuse surve eest, kuna nende kahe üksuse vahel on teatud hulk „silmatorkavaid organisatsioonilisi ja struktuurilisi sidemeid“, mis annab tunnistust „nõukogu märkimisväärsest mõjust vahekohtukomitee toimimisele“ [63]. Selle järelduse põhjendamiseks võttis EIK arvesse järgmisi asjaolusid. Esiteks, isegi kui selle komitee liikmetel oli kindlus oma töökoha osas, vastas nende ametiaeg haldusnõukogu liikmete ametiajale. Teiseks oli vahekohtukomitee liikmetel õigus saada töötasu ning reisikulude hüvitamist ja majutustoetust, mille summad määras kindlaks juhatus. Kolmandaks ei olnud ette nähtud mingit erimenetlust juhuks, kui pooled vaidlustavad vahekohtukomitee liikme sõltumatuse või erapooletuse.

108. Teise punkti kohta märkis Euroopa Inimõiguste Kohus, et nii TFFi juhatus kui ka üldkogu koosnesid enamasti jalgpalliklubide esindajatest, kes olid paratamatult seotud teatavate vaidlustega, mis kuulusid vahekohtukomitee pädevusse.

109. Olgu märgitud, et vaidlusaluste Itaalia õigusnormide alusel kuulub FIGC ja CONI määratud distsiplinaarkaristuste vastuvõtmine kahe föderatsiooni tasandi organi (föderatsiooni kohus ja föderatsiooni apellatsioonikohus) ja ühe föderatsioonivälise organi (spordigarantiinõukogu) pädevusse.

110. Föderatsiooni kohtu ja föderatsiooni apellatsioonikohtu puhul kuulub nende liikmete ametisse nimetamise pädevus Consiglio federalele (föderatsiooni nõukogu) [64] ning selle pädevuse teostamine näib olevat piiritletud üksnes „eripädevuse ja spordikorralduses omandatud kogemuse“ [65] kriteeriumiga. Ohtu, et föderatsiooni nõukogu avaldab nende organite liikmetele survet, võib suurendada asjaolu, et nende ametiaeg vastab föderatsiooni nõunike ametiajale (neli aastat, mida võib pikendada kaks korda) ning et Commissione federale di garanzial (föderatsiooni garantiikomisjon) [66], kelle nimetab samuti ametisse föderatsiooni nõukogu, on õigus nad muu hulgas „mõjuvatel otstarbekuse kaalutlustel“ tagasi kutsuda [67].

111. Mis puudutab föderatsiooni nõukogu koosseisu, siis selle 20 liikmest neliteist valitakse erinevate rahvuslike jalgpalliliigade [68] poolt, kes koosnevad omakorda jalgpalliklubidest, kelle juhid võivad olla seotud – nagu käesoleval juhul – nendes föderatsiooni organites toimuvate menetlustega.

112. Spordigarantiinõukogu liikmed nimetab ametisse CONI riiklik nõukogu [69]. Nende ametiaeg (neli aastat) vastab viimase liikmete ametiajale [70]. Riiklik nõukogu nimetab ametisse ka Commissione di garanzia degli organi di giustizia, di controllo e di tutela dell’Etica sportiva (kohtu-, järelevalve- ja spordieetika garantiikomisjon) liikmed, kellel on õigus

63 EIK 28. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Ali Riza jt *vs.* Türgi (CE:ECHR:2020:0128JUD003022610, punkt 216) (vabatõlge).

64 Vt FIGC põhikirja artikli 27 lõige 3 (FIGC põhikiri), mis on heaks kiidetud CONI riikliku nõukogu 20. novembri 2024. aasta otsusega nr 479.

65 Vt FIGC artikli 35 lõige 1.

66 Föderatsiooni garantiikomisjon on organ, mille ülesanne on peamiselt kontrollida, kas föderatsiooni kohtu ja föderatsiooni apellatsioonikohtu liikmed vastavad nendel ametikohtadel töötamiseks nõutud tingimustele (vt CONI spordivaidlusi reguleeriva seadustiku (Codice di Giustizia Sportiva) artikli 5 lõige 3, [vastu võetud] riikliku nõukogu 9. novembri 2015. aasta otsusega nr 1538, mis on heaks kiidetud ministrite nõukogu presidendi 16. detsembri 2015. aasta dekreediga (Presidenza Consiglio dei Ministri)).

67 Vt CONI spordivaidlusi reguleeriva seadustiku artikli 5 lõige 3 ja FIGC põhikirja artikkel 34.

68 VT FIGC põhikirja artikkel 26.

69 Vt CONI artikli 6 lõike 4 punkt l1.

70 Vt CONI põhikirja artikli 5 lõige 2 ja artikli 12*bis* lõige 7.

spordigarantiinõukogu liikmeid ametist vabastada[71]. Riikliku nõukogu koosseisu kuuluvad riiklike spordialaliitude esindajad ning enamik hääli selles organis peab pärinema viimaste antud häältest[72].

113. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on eelkõige meenutatud asjaolusid arvestades kontrollida, kas üks Itaalia spordikohtutest on „kohus“ liidu õiguse tähenduses. Kui see on nii, ei oleks Itaalia seadusandja loodud spordikohtusüsteem tervikuna vastuolus ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga.

Ettepanek

114. Eeltoodut arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) esimesele ja kolmandale eelotsuse küsimusele järgmiselt:

1. ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis piiravad liidu õiguse tähenduses „kohtute“ teostatavat kontrolli selliste distsiplinaarkaristuste õiguspärasuse üle, nagu on kõne all põhikohtuasjas, täiendava kontrolliga, mis võib õigusvastasuse korral kaasa tuua üksnes rahalise hüvitise väljamõistmise isikutele, kellele need karistused määrati. Nendel kohtutel peab olema võimalik sellised karistused tühistada ja vajaduse korral kohaldada ajutisi meetmeid, mis võimaldavad tagada sisulistes küsimustes tehtava kohtuotsuse täieliku tõhususe.

2. ELTL artikleid 45 ja 56 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui niisugused riigisisesed õigusnormid, nagu on kõne all käesolevas asjas, lubavad spordiorganitel määrata spordiklubi juhile distsiplinaarkaristuse, mille tagajärjel on tal 24 kuu jooksul keelatud tegeleda oma kutsetegevusega riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, tingimusel et need õigusnormid ja karistused, mille eesmärk on tagada nende õigusnormide järgimine, on põhjendatud üldist huvi teeniva õiguspärase eesmärgiga ning et nende karistuste kindlaksmääramine on reguleeritud läbipaistvate, objektiivsete, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumidega. Niisugused riigisisesed õigusnormid ei ole vastuolus ka ELTL artiklitega 101 ja 102.

[71] Vt CONI põhikirja artikli 13*ter* lõige 3.

[72] Vt CONI põhikirja artikli 6 lõige 3.